

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету "Острозька академія"
(протокол № 7 від 24 лютого 2011 року).*

*Збірник затверджено постановою ВАК України
від 8 вересня 1999 року №01-05/9*

Редакційна колегія:

Гнатюк М. І., доктор філологічних наук, проф.
Грещук В. В., доктор філологічних наук, проф.
Єрмоленко С. Я., доктор філологічних наук, проф.
Левицький А. Е., доктор філологічних наук, проф.
Поліщук Я. О., доктор філологічних наук, проф.
Тищенко О. В., доктор філологічних наук, проф.
Удалов В. Л., доктор філологічних наук, проф.
Шульжук К. Ф., доктор філологічних наук, проф.
Яворська Г. М., доктор філологічних наук, проф.

Укладачі:

Ковальчук І. В., кандидат психологічних наук, доцент.
Коцюк Л. М., кандидат філологічних наук, доцент.
Крайчинська Г. В., кандидат філологічних наук, доцент.
Новоселецька С. В., кандидат психологічних наук, доцент.
Ширяєва Т. М., кандидат психологічних наук, старший викладач.

Н 34 Наукові записки. Серія "Філологічна". Острог: Видавництво Національного університету "Острозька академія". – Вип. 19. – 2011. – 524 с.

У збірнику містяться статті, присвячені проблемам германського, романського, слов'янського мовознавств, порівняльного мовознавства та психолого-педагогічним аспектам викладання іноземної мови. Збірник рекомендовано науковцям, викладачам, студентам-філологам і всім, хто цікавиться філологічною наукою.

Адреса редколегії:

*35800, Україна, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2,
Національний університет "Острозька академія",
факультет романо-германських мов*

© Видавництво Національного університету
"Острозька академія", 2011

УДК 811. 112. 2'25:811. 112. 2'38

Бондарук Л. В.,

Волинський національний університет ім. Лесі Українки, м. Луцьк

**РЕАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ "ЧАС" ЗАСОБАМИ
СИМВОЛІЧНОЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ
МАРСЕЛЯ ПРУСТА "COMBRAY")**

У статті досліджується концепт часу як онтологічної категорії дійсності на прикладі роману Марселя Пруста "Combray", що дає змогу проаналізувати авторський світогляд засобами символічної мови.

Ключові слова: *концепт, фундаментальна категорія, аксіологічні моделі часу, час, символ, засоби символічної мови.*

В статье исследуется концепт времени как онтологической категории действительности на примере романа Марселя Пруста "Combray", что дает возможность проанализировать авторское мировоззрение посредством символического языка.

Ключевые слова: *концепт, фундаментальная категория, аксиологические модели времени, время, символ, средства символического языка.*

In the article the concept of time as an ontological category of reality on the example of Marcel Prust's novel "Combray" is investigated, which allows us to analyze the author's worldview by means of symbolic language.

Key words: *concept, a fundamental category, axiological model of time, time, symbol, symbolic means of language.*

У сучасній науці, зокрема у когнітивній лінгвістиці, існує багато тлумачень таких термінів, як поняття і концепт, які до 70-х років вживалися як синоніми. Проте, на сьогодні відбулося їх чітке розмежування, яке сформульовано А. М. Приходько: "поняття є раціонально-логічним конструктом і тим самим загально когнітивним надбанням. А концепт являє собою такий складно структурований феномен, поняттєве начало якого, проходячи через сито перцептивно-образних асоціацій, органічно сполучається з ціннісною рефлексією" [4, с. 64].

Концепт стає об'єктом вивчення філософської, когнітивної, літературознавчої, лінгвістичної, психологічної парадигм, а також об'єктом дослідження таких науковців, як Н. А. Бігунова, О. С. Бондаренко, Г. В. Вальчук, Н. В. Дорофєєва, Ю. Ю. Шамасва, ін. Проте, одним з найбільш універсальних є визначення концепту як терміна, котрим послуговують-

Частота вживання у %	70%	30%
Середнє арифметичне ()	205	10
Середнє квадратичне відхилення (σ)	±156	±11
Коефіцієнт варіації (V)	±76%	±110%

У ході проведеного дослідження встановлено, що до ядерних прикметників ЛСП негативної оцінки в рвн. мові належать 3 лексеми: *böse* "поганий, злий, неправильний; неповноцінний, незначний; шкідливий, нездоровий" [5; 6; 8; 9], *falsch* "фальшивий, неправильний, неправдивий, поганий, підступний, нечесний, зрадливий" [5; 6; 8; 9] і *scantlich* "лайливий; сороміцький, поганий; знечещений; жакливий" [5; 6; 8; 9]. Решта 27 лексем віднесені до периферії обраного ЛСП.

У перспективі передбачається дослідження ономазіологічних функцій, сполучувальних властивостей і міжлексемних зв'язків прикметників ЛСП негативної оцінки рвн. мови.

Література:

1. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт / Арутюнова Н. Д. – М.: Наука, 1988. – 341 с.
2. Левицкий В. В. Квантитативные методы в лингвистике / Левицкий В. В. – Черновцы: Рута, 2004. – 190 с.
3. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лінгвістів: навч. посіб. / Перебийніс В. І. – Вінниця: Нова Книга, 2002. – 168 с.
4. Попова М. Парадигматичні відношення в межах лексико-семантичного поля прикметників негативної оцінки середньовіснійнімецької мови / Марія Попова // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць / наук. ред. Левицький В. В. – Чернівці: Рута, 2009. – Вип. 430: Германська філологія. – С. 75–85.
5. Baufeld Ch. Kleines frühneuhochdeutsches Wörterbuch: Lexik aus Dichtung und Fachliteratur des Frühneuhochdeutschen / Christa Baufeld. – Tübingen: Niemeyer, 1996. – 264 S.
6. Dietz Ph. Wörterbuch zu Dr. Martin Luthers deutschen Schriften. Bd. I / Philipp Dietz. – Leipzig: Vogel, 1870. – 722 S.
7. Duden. Deutsches Universalwörterbuch / Duden. – [4., neu bearb. und erw. Aufl.]. – Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich: Dudenverlag, 2001. – 1892 S.
8. Götze A. Frühneuhochdeutsches Glossar / Alfred Götze. – [7. Aufl.]. – Berlin, 1967. – 240 S.
9. Grimm J. Deutsches Wörterbuch. 16 Bde. [in 32 Teilbänden] / Jacob Grimm, Wilhelm Grimm. – Leipzig: S. Hirzel, 1854–1960.
10. Tschirch F. Geschichte der deutschen Sprache. Zweiter Teil: Entwicklung und Wandlungen der deutschen Sprachgestalt vom Hochmittelalter bis zur Gegenwart / Fritz Tschirch. – Berlin: Erich Schmidt Verl., 1989. – 304 S.

Рак О. М.,

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

ВПЛИВ ГЕРМАНСЬКИХ ДІАЛЕКТІВ ПЕРІОДУ IV-X СТ. НА ФОРМУВАННЯ ОЙКОНІМІЇ ФРАНЦІЇ (ГЕРМАНСЬКІ НАЗВИ ПОСЕЛЕНЬ)

У статті простежено вплив германських діалектів періоду IV-X ст. на формування ойконімії Франції на підставі історичного та лінгвістичного екскурсу в епоху так званих "варварських вторгнень" на територію колишньої Галлії.

Ключові слова: ойконім, топонім, германські діалекти, Галлія, історія Франції.

В даній статті просліджено влияние германских диалектов периода IV-X ст. на формирование ойконимии Франции на основании исторического и лингвистического экскурса в эпоху так называемых "варварских вторжений" на территорию прежней Галлии.

Ключевые слова: ойконим, топоним, германские диалекты, Галлия, история Франции.

The article reviews the influence of the Germanic dialects during the period of the IV-X centuries on the formation of place names of France on the basis of historic and linguistic excursus into the epoch of so-called "barbarian intrusions" into the territory of former Gallia.

Key words: place name, toponym, German dialects, Gallia, history of France.

На думку багатьох істориків, саме 375 рік вважається початком великих, так званих "варварських вторгнень" на територію колишньої Галлії і початком втрати впливу Римської імперії на вказаній території. З мовного погляду – це період певної лінгвістичної експансії, де зіткнулися діалекти багатьох народів: готів, остrogотів, вестготів, франків, саксонів, бургундів, германців, які розповсюдилися по всій західній частині Римської імперії, яка зникає наприкінці V століття, поступаючись місцем декільком новоствореним германським імперіям. Франки оселилися на півночі Галлії; вестготи захопили Іспанію та південь Галлії; англійські сакسونи – Великобританію, вигнавши кельтів з території сучасної французької Британії; бургундці захопили центр Галлії, а вандалі підкорили Корсику (див. Рис. 1).

Під впливом різних германських діалектів, з одного боку, та латині, яка продовжувала використовуватися ще довгий час на письмі (перший французький текст з'явився тільки в XI ст.), – з іншого, мови народів, що проживали на території Римської імперії, швидко видозмінювалися.

Це призвело до того, що сьогодні ми виокремлюємо такі мови, як: французька, італійська, іспанська, португальська та румунська. При цьому французька з цього переліку – найбільш германізована мова, попри те, що інші залишаються ближчими до мови латинської.

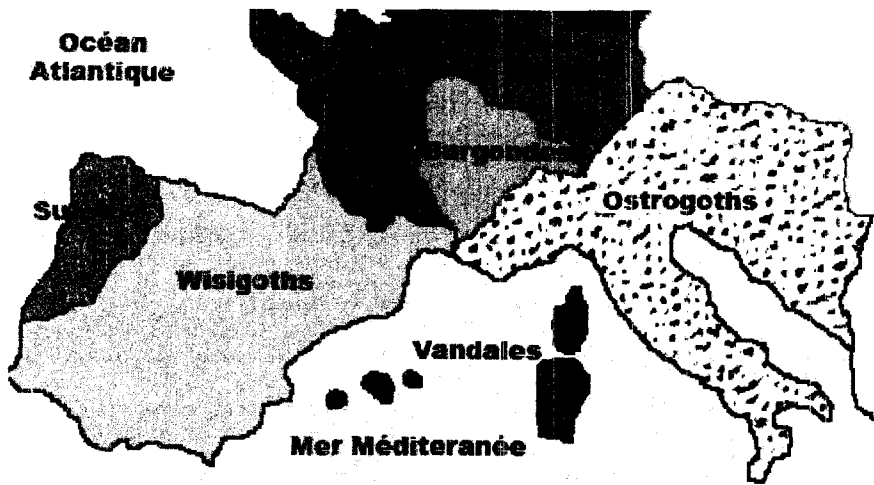

Рис. 1. Германська імперія наприкінці IV століття

Багато сутичок відбулося протягом VI – VII століть, з яких переможцями виходять франки, підкоривши практично всю романізовану Європу декільком германським монархам.

Галло-романське населення спілкується романською народнорозмовною мовою, яка є діалектно здиференційованою в залежності від того чи іншого регіону.

Франки вплинули на романців своїм північним акцентом і фонетичною системою: сильна вимова голосних звуків, введення германського [w], початкового [h]. З погляду словозміни франкськими за походженням є закінчення типу: *-and, -ard, -aud, -ais, -er, -ier*.

У цілому ж, на території сучасної Франції збереглася романська мова (за винятком альзаського, британського й баскського діалектів). Укорінення та постійні інвазії германських народів звісно залишили свої сліди й у топоніміці Франції. Це, в першу чергу, стосується регіону Альзасу та франкського Мозеля, а також доброї частини Північної території (можливо, частково й південних територій). Нові мастки, що з'явилися наприкінці раннього Середньовіччя в Каролінгівську епоху (назва завдячує династії франків, започаткованої Пененом льо Бреф (PipinleBref) у 751

році, від назв яких утворено цілий ряд сучасних відгерманських антропонімів.

Продуктивним продовжує залишатися суфікс *-acum*, але поряд із останнім вживається також суфікс *-ingen*, який іноді переходив в *-ing* (або *-ange*), що можемо простежити в цілому ряді ойконімів Лотарингії (Lorraine) або в Альзасі (Alsace). У суміжних регіонах простежується ще й форма суф. *-ingues* із різними його фонетичними варіантами.

Вдаючись до більш детального аналізу ойконімних утворень германського походження періоду IV-X ст., знаходимо багато назв, в семантиці яких відбито характер рельєфу, рослинного покриву, наявність фауни, флори. Подамо кілька прикладів такого типу утворень:

I. *berg* "гора, пагорб" [10, с. 236]: **Berg** = нім. *berg* "гора" [9, с. 718], [6, с. 298], **Altenberg** = нім. *alt* "старий" [10, с. 84] + *berg* [9, с. 718], [6, с. 214], **Groeneberg** = нім. *groni* "зелений" [10] + *berg* [9, с. 718], [6, с. 655], **Heiligenberg** = нім. *heilig* "святий" [10, с. 610] + *berg* [9, с. 718], [6, с. 674], **Jungenberg** = нім. *jung* "молодий" [10, с. 685] + *berg* [9, с. 718], [6, с. 704], **Lichtenberg** = нім. *licht* "світлий" [11, с. 33] + *berg* [9, с. 719], [6, с. 751], **Kaysersberg** = нім. *kaiser* "імператор" [10, с. 688] + *berg* [9, с. 719], [6, с. 707], **Schneeberg** = нім. *schnee* "сніг" [11, с. 315] + *berg* [9, с. 719], [6, с. 1202], **Sternenberg** = нім. *stern* "зірка" [11, с. 392] + *berg* [9, с. 719], [6, с. 1202].

II. Від різного роду атрибутивних членів (прикметників) + номенклатурний термін, як-от: *bach* "річка, струмочок, потік, джерело" [10, с. 193]: **Altenbach** = нім. *alt* "старий" [10, с. 84] + *bach* [9, с. 714], [6, с. 214], **Langensoultzbach** = нім. *long* "довгий" + *sulze* "солена вода" [11] + *bach* [9, с. 714], [6, с. 727], **Lutterbach** = нім. *lauter* "чистий" [11, с. 20] + *bach* [9, с. 714], [6, с. 776], **Tieffenbach** = нім. *tief* "глибокий" [11, с. 431] + *bach* [9, с. 714], [6, с. 1253], **Stillbach** = нім. *stille* "тихий, спокійний" [11, с. 394] + *bach*, **Steinbach** = нім. *stein* "камінь" [11, с. 388] + *bach* [9, с. 715], [6, с. 1230].

III. З компонентом *brunn* "колодязь, джерело, водоймище" [10, с. 294]: **Mittelbrunn** = нім. *mittel* "середній, що знаходиться посередині" [11, с. 99] + *brunn* [9, с. 715], [6, с. 840], **Niederbrunn** = нім. прислівник *nieder* "знизу" [11, с. 149] + *brunn* [9, с. 716], [6, с. 904], **Oberbrunn** = нім. прислівник *ober* "зверху" [11, с. 162] + *brunn* [9, с. 716], [6, с. 917];

IV. –Зі складовим компонентом *burg* "фортеця, фортифіковане село, місто" [10, с. 301]: **Eschbourg** = нім. *esche* "ясен" [10, с. 444] + *burg* [9, с. 720], [6, с. 557], **Fribourg** = нім. *frei* "вільний, незалежний" [10, с. 495] + *burg* [9, с. 725], [6, с. 612], **Steinbourg** = нім. *stein* "камінь" [11, с. 388] + *burg* [9, с. 725], [6, с. 1230], **Schoenbourg** = нім. *schun* "гарний" [11, с. 313] + *burg* [9, с. 725], [6, с. 1202];

V. Сюди входять назви, до складу яких входять апеллятиви на позначення типу поселень і різного роду споруд (у тому числі й культових):

dorf "село" [10, с. 352]; **Altorf** = *alt* "старий" [10, с. 84] + *dorf* [9, с. 722], [6, с. 214], **Freistroff** = нім. *frei* "вільний, незалежний" [10, с. 495] + *dorf* [9, с. 722], [6, с. 608], **Oberdorf** = нім. *ober* "зверху, над" [11, с. 162] + *dorf* [9, с. 722], [6, с. 917], **Grassendorf** = нім. *gras* "трава" [10, с. 568] + *dorf* [9, с. 722], [6, с. 650]; **heim** "батьківський, рідний дім (край)" [10, с. 611]; **Uffheim** = нім. *auf* "на, над" [10, с. 138-139] + *heim* [9, с. 717], [6, с. 1276], **Altenheim** = нім. *alt* "старий" [10, с. 84] + *heim* [9, с. 723], [6, с. 214], **Hoenheim** = нім. *hoch* "високий" [10] + *heim* [9, с. 723], [6, с. 681], **Obenheim** = нім. *oben* "зверху" [11, с. 162] + *heim* [9, с. 723], [6, с. 917], **Bischheim** = нім. *bischof* "єпископ, архієрей" [10, с. 266] + *heim* [9, с. 724], [6, с. 314], **Dahlenheim** = нім. *tal, dal* "долина" [11, с. 418] + *heim* [9, с. 724], [6, с. 520], **Kauffenheim** = нім. *kauf* "ринок" [10, с. 702] + *heim* [9, с. 724], [6, с. 707], **Kirchheim** = нім. *kirche* "церква" [10, с. 711] + *heim* [9, с. 724], [6, с. 710], **Nordheim** = нім. *Nord* "Північ" [11, с. 155] + *heim* [9, с. 724], [6, с. 910], **Ostheim** = нім. *Ost* "Схід" [11, с. 174] + *heim* [9, с. 724], [6, с. 929]; **haus** "дім, будинок" [10, с. 604]; **Houssen** = нім. множина від *haus* [9, с. 723], [6, с. 685], **Harthausse** = нім. *hart* "твердий, міцний, грубий, жорсткий" [10, с. 599] + множина від *haus* [9, с. 723], [6, с. 668], **Kaltenhouse** = нім. *kalt* "холодний" [10, с. 690] + множина від *haus* [9, с. 723], [6, с. 707], **Mittelhausen** = нім. *mittel* "середній, проміжний, що по середині" [11, с. 99] + множина від *haus* [9, с. 723], [6, с. 840], **Munchhausen** = нім. *munch, münch* "монах, чернець" [11, с. 106] + множина від *haus* [9, с. 723], [6, с. 888], **Waldhouse** = нім. *wald* "ліс" [11, с. 567] + множина від *haus* [9, с. 723], [6, с. 1355], **Nordhouse** = нім. *Nord* "Північ" [11, с. 155] + множина від *haus* [9, с. 723], [6, с. 910], **Westhouse** = нім. *West* "Захід" [11, с. 590] + множина від *haus* [9, с. 723], [6, с. 1358]; **hof** "двір, хутір, ферма" [10, с. 642]; **Hoffen** = нім. множина від *hof* [9, с. 725], [6, с. 681], **Oberhoffen** = нім. *ober* "зверху, над" [11, с. 162] + множина від *hof* [9, с. 725], [6, с. 917]; **statt** "житло, місцеперебування" [11, с. 384]; **Altenstadt** = нім. *alt* "старий" [10, с. 84] + *statt* [9, с. 725], [6, с. 214], **Hochstatt** = нім. *hoch* "високий" [10, с. 637] + *statt* [9, с. 725], [6, с. 681]; **kirche** "церква" [10, с. 711]; **Altkirch** = нім. *alt* "старий" [10, с. 84] + *kirche* [9, с. 726], [6, с. 214], **Neunkirch** = нім. *neu* "новий" [11, с. 145] + *kirche* [9, с. 726], [6, с. 710], **Hartkirchen** = нім. *alt* "старий" [10, с. 84] + *kirche* [9, с. 726], [6, с. 710].

VI. Назви поселень, в яких відбито реалії місцевого ландшафту: **aue** "річка, острівце на річці" [10, с. 138]; **Breitenau** від німецького прикметника *breit* "широкий" [10, с. 287] + *aue* [9, с. 713], [6, с. 354]; **wiese** "луг" [11, с. 595]; **Wuisse** = *wiese* [9, с. 721], [6, с. 1360], **Metzerwisse** = нім. *metzer* "мецівський (від назви міста Мец)" [11] + *wiese* [9, с. 721], [6, с. 832], **Oberwisse** = нім. *ober* "що на верху, зверху, над" [11, с. 162] + *wiese* [9, с. 721], [6, с. 917], **Waldwisse** = нім. *wald* "ліс" [11, с. 567] + *wiese* [9,

с. 721], [6, с. 1355]; **feld** "поле" [10, с. 465]; **Hochfelden** = нім. *hoch* "високий" [10, с. 637] + мн. від *feld* [9, с. 721], [6, с. 681], **Rosfeld** = нім. *ross* "кінь" [11, с. 268] + *feld* [9, с. 721], [6, с. 1046]; **holz** "дерево" [11, с. 645]; **Uffholz** = нім. *auf* "на, над" [10, с. 138-139] + *holz* [9, с. 717], [6, с. 1276], **Jungholtz** = нім. *jang* "молодий" [10, с. 685] + *holz* [9, с. 720], [6, с. 704], **Bergholtz** = нім. *berg* "гора, пагорб" [10, с. 236] + *holz* [9, с. 720], [6, с. 298]; **wald** "ліс" [11, с. 567]; **Hohwald** = нім. *hoch* "високий" [10, с. 637] + *wald* [9, с. 720], [6, с. 681], **Ostwald** = нім. *Ost* "Схід" [11, с. 174] + *wald* [9, с. 720], [6, с. 681]; **stein** "камінь" [11, с. 389]; **Breitenstein** = нім. *breit* "широкий" [10, с. 287] + *stein* [9, с. 717], [6, с. 354], **Heiligenstein** = нім. *heilig* "святий" [10, с. 610] + *stein* "камінь" [9, с. 720], [6, с. 674]; **Buhl** = нім. *büchel* "невеликий пагорб" [10, с. 298], [9, с. 719], [6, с. 369], **Thann** = нім. *tanne* "великий ялинковий ліс" [11, с. 420], [9, с. 720], [6, с. 1244], **Sand** = нім. *sand* "пісок" [11, с. 283], [9, с. 720], [6, с. 1188].

Знаходимо значну кількість складних композитних ойконімних утворень Франції зазначеного періоду, в основі яких маємо поєднання народних географічних термінів-апелятивів з антропонімами германського походження. Це ННП типу: **Varembach** = *Baro* (антропонім германського походження) + *bah* "річка, струмочок, потік, джерело" [10, с. 193], [9, с. 801], [6, с. 269], **Hagenbach** = *Hageno* + *bah* [9, с. 802], [6, с. 664], **Rimbach** = *Rinaldus* + *bah* [9, с. 802], [6, с. 1030], **Bassemberg** = *Basenus* + *berg* "гора, пагорб" [10, с. 236], [9, с. 803], [6, с. 274], **Varsberg** = *Warno* + *berg* [9, с. 804], [6, с. 1291], **Albronn** = *Alla* + *brunn* "колодязь, джерело, водоймище" [10, с. 294], [9, с. 805], **Balbronn** = *Bald* + *brunn* [9, с. 805], [6, с. 263], **Dannelbourg** = *Danaildis* + *burg* "фортеця, фортифіковане село, місто" [10, с. 301], [9, с. 805], [6, с. 523], **Waltembourg** = *Waldinus, Valdenus* + *burg* [9, с. 806], [6, с. 1355], **Bendorf** = *Benno* + *dorf* "село" [10, с. 352], [9, с. 806], [6, с. 296], **Grindorf** = *Gruno* + *dorf* [9, с. 806], [6, с. 654], **Henridorff** = *Henricus* + *dorf* [9, с. 806], [6, с. 675], **Guebestroff** = *Gereberus* + *dorf*, яке стало *troff* в населених пунктах Мозельського округу [9, с. 808], [6, с. 657], **Helstroff** = *Hildo* + *dorf* [9, с. 808], [6, с. 675], **Volstroff** = *Wola* + *dorf* [9, с. 808], [6, с. 1350], **Issenhausen** = *Iso(n)* + *haus* "дім, будинок" у множені [10, с. 604], [9, с. 809], [6, с. 693], **Loupershause** = *Lupertus* + *haus* [9, с. 810], [6, с. 769], **Werentzhause** = *Werenzo* + *haus* [9, с. 810], [6, с. 1357], **Avenheim** = *Avo* + *heim* "батьківський, рідний дім (край)" [10, с. 611], [9, с. 811], [6, с. 254], **Baldenheim** = *Baldinus* + *heim* [9, с. 811], [6, с. 263], **Hilsenheim** = *Hilti* + *heim* [9, с. 813], [6, с. 680], **Lingolsheim** = *Lingolf* + *heim* [9, с. 815], [6, с. 756], **Mackenheim** = *Macco(n)* + *heim* [9, с. 815], [6, с. 779], **Ottmarsheim** = *Otmarus* + *heim* [9, с. 816], [6, с. 929], **Wickersheim** = *Wicharius* + *heim* [9, с. 818], [6, с. 1358], **Gundershoffen** = *Gundhari* + *hof* "двір, хутір, ферма" у множені [10, с. 642], [9, с. 819], [6, с. 662], **Hugshoffen** = *Hugo* + *hof* [9,

с. 819], [6, с. 686], **Bickenholz** = *Biccho + holz* "дерево" [11, с. 645], [9, с. 820], [6, с. 310], **Muttersholtz** = *Muotharius + holz* [9, с. 820], [6, с. 890], **Menskirch** = *Menizo + kirche* "церква" [10, с. 711], [9, с. 820], [6, с. 824], **Wolfskirchen** = *Wolfo + kirche* [9, с. 821], [6, с. 1360], **Rammersmatt** = *Rambreht + matte* "пасовище, гірський луг" [11, с. 69], [9, с. 822], [6, с. 1014], **Urmatte** = *Uro + matte* [9, с. 822], [6, с. 1277], **Brunstatt** = *Brunus + statt* "житло, місце перебування" [11, с. 384], [9, с. 823], [6, с. 367].

Деякі ойконіми утворення періоду V-X століть у своїй основі мають апелятиви на позначення назв германських регіонів та етнічних груп. До них відносимо: **LesAllemands, LesAllemands, Allemans, Allemant** [9, с. 735], [6, с. 212] (< нім. *Alamanni* "сільська або військова колонія Аламанців"); **Bourgogne, Bourguignons** [9, с. 736], [6, с. 343-344] (< нім. *Burgundii* "бургундці"); **Francs, Francou, LaFrance, Francoville, Franvillers, Villefrancoeur** [9, с. 736-737], [6, с. 606; 1328] (< нім. *Franci* "франки"); **Germagne, Germaine, Germaines, Germainvilliers** [9, с. 737], [6, с. 628] (< нім. *Germani* "германці"); **Goudourville, Gouts, Goutz, Goux, Montgueux, Villegouge** [9, с. 737-738], [6, с. 639; 641; 862; 1329] (< нім. *Gothos* "готи"); **Saisseval, Sissonne, Soissons** [9, с. 738], [6, с. 1183; 1219; 1220] (< нім. *Saxones* "саксонці"); **Schwoben** [9, с. 738], [6, с. 1202] (< нім. *Suabi* "Шваби").

Дериваційною базою для утворення великої кількості назв поселень вказаного періоду з апелятивними германськими основами послужили власні назви осіб (антропоніми) з додаванням суфіксів: *-acum, -iacum, -iacas*, які пізніше перейшли в *-a, -ac, -at, -ay, -az, -ü, -ey, -ieu, -ieux, -ies, -iez, -y*. Подамо ряд прикладів такого типу утворень:

– (suff. *-a*): **Rogna** = *Romenus + -iacum* [9, с. 772], [6, с. 1039], **Sarroгна** = *Saroinus + -iacum* [9, с. 772], [6, с. 1192], **Varessia** = *Waracius + -iacum* [9, с. 772], [6, с. 1291];

– (suff. *-ac*): **Agonac** = *Agon + -acum* [9, с. 741], [6, с. 1202], **Bernac** = *Bernus + -acum* [9, с. 741], [6, с. 299], **Armagnac** = *Herimannus + -iacum* [9, с. 750], [6, с. 232], **Balignac** = *Bellinus + -iacum* [9, с. 750], [6, с. 264], **Brugnac** = *Brunus + -iacum* [9, с. 751], [6, с. 366], **Fressac** = *Frizzo + -iacum* [9, с. 751], [6, с. 611];

– (suff. *-at*): **Andelat** = *Andela + -acum* [9, с. 743], [6, с. 219], **Garat** = *Garo + -acum* [9, с. 743], [6, с. 619], **Glünat** = *Galimus + -acum* [9, с. 743], [6, с. 635], **Augnat** = *Allinus + -iacum* [9, с. 753], [6, с. 246], **Bertignat** = *Bertinus + -iacum* [9, с. 753], [6, с. 302];

– (suff. *-ay*): **Ambenay** = *Ambinus + -acum* [9, с. 744], [6, с. 215], **Ardenay** = *Ardenus + -acum* [9, с. 744], [6, с. 230], **Assenay** = *Ansuinus + -acum* [9, с. 744], [6, с. 240], **Barnay** = *Bernus + -acum* [9, с. с. 744], [6, с. 270], **Brachay** = *Bracho + -acum* [9, с. 744], [6, с. 349], **Arlay** = *Herlus + -iacum* [9, с. 753], [6, с. 232], **Varzay** = *Waracius + -iacum* [9, с. 754], [6, с. 1291];

– (suff. *-az*): **Seillonaz** = *Sigilo(n) + -acum* [9, с. 743], [6, с. 1205], **Outriaz** = *Alterus + -iacum* [9, с. 772], [6, с. 931];

– (suff. *-ü*): **Besnï** = *Baldenus + -acum* [9, с. 747], [6, с. 303], **Cellï** = *Sitilus + -acum* [9, с. 748], [6, с. 400], **Andrezï** = *Andricus + -iacum* [9, с. 757], [6, с. 220], **Contrï** = *Cuntheri + -iacum* [9, с. 757], [6, с. 484], **Hïddï** = *Heddo + -iacum* [9, с. 758], [6, с. 674], **Restignï** = *Restuinus + -iacum* [9, с. 758], [6, с. 1024];

– (suff. *-ey*): **Angirey** = *Ansger + -acum* [9, с. 747], [6, с. 221], **Beney** = *Barno + -acum* [9, с. 747], [6, с. 297], **Autrey** = *Alterus + -iacum* [9, с. 755], [6, с. 251], **Bazegney** = *Basenus + -iacum* [9, с. 755], [6, с. 279], **Gogney** = *Godinus + -iacum* [9, с. 755], [6, с. 636], **Vagney** = *Wainus + -iacum* [9, с. 757], [6, с. 1281];

– (suff. *-ieu, -ieux*): **Jarcieu** = *Gericus + -iacum* [9, с. 772], [6, с. 696], **Andrïzieux** (Undresiacum) = *Unricus + -iacum* [9, с. 772], [6, с. 220];

– (suff. *-ies, -iez*): **Albrechies** = антропонім германського походження *Albericus + суф. жін. родуу мн. -iacas (terras)* [9, с. 773], [6, с. 211]; "terres d'Albericus" (землі Альберікуса) – даний суфікс частіше зустрічається у складі назв населених пунктів на Півночі Франції і водночас не є винятком що стосується і інших, скажімо її Південних регіонів, **Bettignies** = *Bettin + -iacas* [9, с. 773], [6, с. 308], **Bouvignies** = *Buvinus + -iacas* [9, с. 774], [6, с. 348], **Illies** = *Ilio + -iacas* [9, с. 774], [6, с. 690], **Ramillies** = *Ramillies + -iacas* [9, с. 776], [6, с. 1014], **Wrgnies** = *Warinus + -iacas* [9, с. 777], [6, с. 1356];

– (suff. *-y*): **Berny** = *Bernus + -acum* [9, с. 748], [6, с. 301], **Giverny** = *Warinus + -acum* [9, с. 749], [6, с. 633], **Gruni** = *Gruno + -acum* [9, с. 749], [6, с. 657], **Verny** = *Werno + -acum* [9, с. 749], [6, с. 1308], **Achery** = *Acherius + -iacum* [9, с. 759], [6, с. 203], **Allogny** = *Alonius + -iacum* [9, с. 759], [6, с. 213], **Charly** = *Carolus + -iacum* [9, с. 761], [6, с. 431], **Evigny** = *Evenus + -iacum* [9, с. 763], [6, с. 568], **Giry** = *Gero + -iacum* [9, с. 763], [6, с. 633], **Harly** = *Herlus + -iacum* [9, с. 764], [6, с. 668], **Lagery** = *Lagerius + -iacum* [9, с. 765], [6, с. 718], **Nandy** = *Nandus + -iacum* [9, с. 767], [6, с. 893], **Rugny** = *Rudinus + -iacum* [9, с. 768], [6, с. 1055], **Ugny** = *Unno + -iacum* [9, с. 770], [6, с. 1276], **Wassy** = *Waszo + -iacum* [9, с. 771], [6, с. 1357].

Цілу низку назв населених пунктів Франції, що мають в основі антропоніми німецького походження, утворено з додаванням знову ж таки нім. суф. *-ingen* (у Д. відм. // М. відм. мн.) із вказівкою на приналежність. Такого роду ойконіми утворення зустрічаємо переважно в Альзаському регіоні Лотарингії. Ось приклади: **Emlingen** = *Emilo + -ingen* "лісдяма Еміло" [9, с. 779], [6, с. 549], **Goerlingen** = *Gerlus + -ingen* [9, с. 779], [6, с. 635]. У ряді випадків суфікс *-ingen* набуває французької огласовки, як *-ang*: **Bussang** = *Bosso + -ingen // -ang* [9, с. 779], [6, с. 373], у інших – на *-igne*: **Vetrigne** = *Vultarius + -ingen (-igne)* [9, с. 780], [6, с. 1312].

Доволі часто суф. *-ingen* виступає в своєму усіченому варіанті *-ing*: **Alsting** = *Alstenus* + *-ingen* [9, с. 780], [6, с. 214], **Bassing** = *Basso* + *-ingen* [9, с. 780], [6, с. 274], **Bining** = *Bino* + *-ingen* [9, с. 780], [6, с. 313], **Buding** = *Budo* + *-ingen* [9, с. 780], [6, с. 369], **Carling** = *Karl* + *-ingen* [9, с. 781], [6, с. 389], **Etzling** = *Ezzilo* + *-ingen* [9, с. 781], [6, с. 567], **Halling** = *Hallo* + *-ingen* [9, с. 781], [6, с. 665], **Metting** = *Matto* + *-ingen* [9, с. 782], [6, с. 832], **Rening** = *Rino* + *-ingen* [9, с. 782], [6, с. 1023], **Villing** = *Willo* + *-ingen* [9, с. 783], [6, с. 1342], **Zilling** = *Zelo* + *-ingen* [9, с. 783], [6, с. 1364].

Суфікс *-ingen* має своє фонетичне французьке оформлення ще й як *-inga*, *-ingas*, *-ingos*:

– *-inga*, який трактують як романський суфікс *-anica*, що пізніше стає *-ange* "ферма": **Bettange** = *Betto* + *-inga* "ферма Бето" [9, с. 785], [6, с. 306], **Crühange** = *Kericho* + *-inga* [9, с. 785], [6, с. 505], **Hettange** = *Hetti* + *-inga* [9, с. 785], [6, с. 679];

– *-ingas* (у мн.) – трактований як *-anicas* і стає пізніше *-anges* "ферми, землі" де кінцева *-s* зникає з часом: **Adelange** = *Addila* + *-ingas* "ферми, землі Адила" [9, с. 786], [6, с. 204], **Boulang** = *Bollo* + *-ingas* [9, с. 786], [6, с. 339], **Gomelange** = *Gamelo* + *-ingas* [9, с. 786], [6, с. 636], **Hagondange** = *Ingcaldus* + *-ingas* [9, с. 787], [6, с. 664], **Ottange** = *Otto* + *-ingas* [9, с. 787], [6, с. 929], **Suzange** = *Suzo* + *-ingas* [9, с. 788], [6, с. 1233], **Volmerange** = *Wolemar* + *-ingas* [9, с. 788], [6, с. 1350];

– *-ingos* (ч. р., мн.) "поля" із закінченням на *-ans*: **Adelans** = *Addelo* + *-ingos* "поля Адело" [9, с. 790], [6, с. 204], **Augerans** = *Algerus* + *-ingos* [9, с. 791], [6, с. 245], **Battenans** = *Batto* + *-ingos* [9, с. 791], [6, с. 276], **Fertans** = *Frito* + *-ingos* [9, с. 792], [6, с. 581], **Malans** = *Mallo* + *-ingos* [9, с. 794], [6, с. 788], **Sourans** = *Saurus* + *-ingos* [9, с. 796], [6, с. 1228], **Vandelans** = *Wandilo* + *-ingos* [9, с. 797], [6, с. 1288];

– *-ingos* (ч. р., мн.) "поля", який переходить у *-eins*, *-ens*, надто ж, що стосується Бургундії: **Fareins** = *Farro* + *-ingos* [9, с. 797], [6, с. 573], **Forens** = *Fora* + *-ingos* [9, с. 797], [6, с. 597], **Randens** = *Rando* + *-ingos* [9, с. 798], [6, с. 1015], **Vandeins** = *Wanedus* + *-ingos* [9, с. 798], [6, с. 1288], **Estadens** = *Stadius* + *-ingos* [9, с. 799], [6, с. 562], **Gougens** = *Gogo* + *-ingos* [9, с. 799], [6, с. 639], **Tonneins** = *Tonno* + *-ingos* [9, с. 801], [6, с. 1255].

Дуже часто похідні слова, як *Abellen-ingen* і композити типу *Abellenivilla*, скорочуються до *Abellenus* (антропонім германського походження), що має вияв у назві населеного пункту **Ablain** [9, с. 825], [6, с. 202]. І тут також маємо цілу низку прикладів подібних ойконімних утворень: **Ablon** = *Abilo(n)* [9, с. 825], [6, с. 202], **Agon** = *Ago(n)* [9, с. 825], [6, с. 205], **Amel** = *Amelus* [9, с. 826], [6, с. 217], **Arbon** = *Arbo* [9, с. 827], [6, с. 227], **Arthon** = *Artoinus* [9, с. 827], [6, с. 237], **Banon** = *Bano* [9, с. 828], [6, с. 266], **Bethon** = *Betto* [9, с. 830], [6, с. 305], **Brain** = *Berinus* [9, с. 833], [6, с. 350], **Brunet** = *Brunitus* [9, с. 835], [6, с. 367], **Conan** = *Conanus* [9, с. 836],

[6, с. 480], **Dollon** = *Dolo(n)* [9, с. 838], [6, с. 531], **Fel** = *Filo* [9, с. 840], [6, с. 578], **Francon** = *Franco(n)* [9, с. 841], [6, с. 606], **Giron** = *Gero(n)* [9, с. 843], [6, с. 632], **Hambers** = *Haimbert* [9, с. 845], [6, с. 666], **Hatten** = *Hattinus* [9, с. 845], [6, с. 669], **Lautrec** = *Leotricus* [9, с. 849], [6, с. 738], **Lozon** = *Luzo(n)* [9, с. 850], [6, с. 771], **Matton** = *Matto(n)* [9, с. 852], [6, с. 812], **Ourton** = *Ordo(n)* [9, с. 856], [6, с. 931], **Radon** = *Raddo(n)* [9, с. 857], [6, с. 1012], **Salon** = *Sallo(n)* [9, с. 858], [6, с. 1186], **Senard** = *Senardus* [9, с. 859], [6, с. 1207], **Talon** = *Tallo(n)* [9, с. 860], [6, с. 1236], **Verdon** = *Werdo(n)* [9, с. 862], [6, с. 1304], **Willeman** = *Willemannus* [9, с. 864], [6, с. 1358].

Коли йдеться про запозичення тієї чи іншої назви з іншої мови, дослідник змушений шукати відповідники як у фонетичній і граматичній системі мови оригіналу, так і в системі тієї мови, в яку переходить конкретна назва. Яскравим підтвердженням цього є проаналізована в цій розвідці фонетично-словотвірна адаптація альзаських ойконімів германського походження. З погляду орфоепії ойконіми вірно було б вимовляти мовою оригіналу, з іншого ж боку (аби бути більш зрозумілим), варто адаптувати власну назву до фонетичної системи тієї мови, до складу якої вона увійшла. Іншими словами, необхідно зберігати міжмовну інтерференційну рівновагу: наприклад, назви що закінчуються на *-heim*, вимовляються здебільшого як [aim]. Як ми побачили, Альзаська топоніміка переважно є німецькою за походженням і, на нашу думку, цілком нормально вимовляти такого роду ойконіми утворення ближче до німецької мови. Іншими словами, у німецькому контексті краще буде вживати німецький фонетичний варіант даного ойконіма, а у французькому – відповідно французький.

Загалом же можемо констатувати, що так звані "варварські вторгнення" на територію колишньої Галлії у IV-X століттях, які спричинили розвал Римської імперії, принесли новий шар топонімів, що збереглися до наших днів, і дали нам можливість відслідкувати їхнє походження.

Література:

1. Білоус Л. В. Географічна номенклатура в ойконімії Вінниччини / Студії з ономастики та етимології. – К., 2007. – С. 8-11.
2. Вербич С. О. Ойконіми Прикарпаття з етимологічно непрозорими твірними основами // Студії з ономастики та етимології. – К., 2007. – С. 33-40.
3. Латинско-русский словарь / [авт. Дворецкий И. Х.]. – М.: Русский язык, 1976. – 1096 с.
4. Deuxieme livre d'histoire de France / [Augé Claude, Petit Maxime]. – Paris, 1971. – 249 p.
5. Dictionnaire latin-français / [Gaffiot F.]. – Paris, 2001. – 820 p.
6. Dictionnaire national des communes de France. – Paris: Albin Michel, 2001. – 1475 p.

7. La toponymie française / [Dauzat A.]. – Paris, 1971. – 331 p.
8. Petit Larousse de l'histoire de France des origines à nos jours. – Paris, 2003. – 895 p.
9. Toponymie générale de la France / [Nigre E.]. – Genève, 1991. – V. 2. – 1381 p.
10. Большой немецко-русский словарь. – Москва: Русский язык, 2001. – Т. 1. – 760 с.
11. Большой немецко-русский словарь. – Москва: Русский язык, 2001. – Т. 2. – 680 с.

УДК 81'373. 7(802. 0)(808. 3)

*Руснак В. І.,
Закарпатський державний університет, м. Ужгород*

ЗООСЕМІЧНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ЯК НОСІЇ НАЦІОНАЛЬНО МАРКОВАНОЇ ВТОРИННОЇ НОМІНАЦІЇ

Стаття присвячена розгляду різних підходів до виявлення й опису емотивно-естетичних асоціацій у наявних сьогодні дослідженнях зоосемічних фразеологічних одиниць як носіїв національно маркованої вторинної номінації. Звернено увагу на окремі характеристики фразеологічних одиниць із зоосемічним компонентом, а також описано тематичні, структурні, структурно-семантичні та інші класифікації досліджуваних фразеологізмів. Робиться висновок про необхідність подальшого дослідження шляхів і способів утворення зоосемічних фразеологічних одиниць та їх функціонально-параметричних характеристик в англійській та українській мовах.

Ключові слова: емотивно-естетичні асоціації, зоосемічні фразеологічні одиниці, національно маркована вторинна номінація, тематичні класифікації, функціонально-параметричні характеристики.

Статья посвящена рассмотрению разных подходов к выявлению и описанию эмотивно-эстетических ассоциаций в имеющихся сегодня исследованиях фразеологических единиц как носителей национально маркированной вторичной номинации. Уделяется внимание отдельным характеристикам фразеологических единиц с зоосемическим компонентом, а также описаны тематические, структурные, структурно-семантические и другие классификации исследуемых фразеологизмов. Делается вывод о необходимости дальнейшего исследования путей и способов образования зоосемических фразеологических единиц и их функционально-параметрических характеристик в английском и украинском языках.

Ключевые слова: эмотивно-эстетические ассоциации, зоосемические фразеологические единицы, национально маркированная вторичная номинация, тематические классификации, функционально-параметрические характеристики.

The article focuses on various approaches to revealing and description of emotive-aesthetic associations in today's available studies of zoosemic phraseological units as media of nationally marked secondary nomination. Attention is paid to individual characteristics of phraseological units with a zoosemic component as well as the description of thematic, structural, structural-semantic and other classifications of phraseologisms under study. Conclusion is made about the necessity of further studying of ways and methods of zoosemic phraseological unit formation and their functional-parametric characteristics in English and Ukrainian.

Keywords: emotive-aesthetic associations, zoosemic phraseological units, nationally marked secondary nomination, thematic classifications, functional-parametric characteristics.